1' 2000

Барвінок

Всеукраїнський дитячий журнал

СІЧЕНЬ

ВРЯТУЙМО ЯБЛУКА І ГРУШІ!

Лише той, хто зробив годівницю для птахів, може виграти приз номера. *(див. стор. 17).*

КАЛЕНДАРИК НАГАДАЙЛИК

Привіт, барвінчата! Як приємно мені, календарику Нагадайлику, знову зустрітися з давніми друзями і познайомитися з новими читачами. Цілий рік ми разом читатимемо казки та пригоди, згадуватимемо минуле й зазиратимемо в майбутнє, вчитимемося й відзначатимемо свята. А на порозі вже останній із зимових місяців — лютий. Про нього так і кажуть: «Лютневий сніг весною пахне». Найшанованіше свято в ньому — Стрітення. 15 лютого зима начебто зустрічається з весною. Є така прикмета: якщо цього дня тепло, то весна буде ранньою, холодно — зима протримається і в березні.

А ще прошу: розкажіть своїм друзям, які не встигли передплатити «Барвінок», що це можна зробити будь-якого дня.

Передплата на один місяць коштує 1 гривню 68 копійок. Як шоколадка. Та ласощі швидко з'їдаються. Барвінкових гостинців вистачає надовго.

Барвінчата! Ось і знову Банк Усіляких Цікавинок запрошує вас користуватися його послугами: читайте буцинки — збагачуйтеся знаннями, ставайте ерудитами. Цього року на вас чекають новинки. По-перше, БУЦ розповідатиме вам про найважливіші досягнення минулого. А по-друге, щоразу ви отримуватимете ще й буцинку, яка розповідатиме про наше майбутнє.

ЗНАЙШОВ ДИНОЗАВРИКА

Севастопольський школярик Дмитрик Саїдов, прогулюючись біля моря, помітив щось кругле. Спочатку він подумав, що то хтось із його друзів забув м'яч. Та, підійшовши ближче, побачив, що то не м'яч, а незвичайна куля, схожа на велике яйце. Хлопчик зрозумів, що знахідку треба показати дорослим. Учені з місцевого університету були дуже здивовані — Дмитрик знайшов справжнє яйце динозавра, вперше в Криму. Отже, 500 мільйонів років тому тут любили прогулюватися батьки маленького динозаврика, велетенські тварини до тридцяти метрів заввишки.

ОЖИЛО СТАРЕ ДЖЕРЕЛО

Коли чернігівські археологи розкопали цямрину старого колодязя, то були дуже здивовані: джерело раптом заструменіло. Воно не вмерло і знову даруватиме воду людям. А тому колодязю вже вісімсот років.

РОДОПИС СТАРША ВІД ПОПЕЛЮШКИ

Хто не знає Попелюшку, героїню казки Шарля Перро? Але в Попелюшки була попередниця, і звали її Родопис. У давньому єгипетському папірусі вчені знайшли розповідь про дівчинку, її пригоди, схожі на пригоди Попелюшки. Казку цю любили діти в Стародавньому Єгипті кілька тисячоліть тому. Лише замість кришталевого черевичка за наказом не короля, а фараона Родопис приміряла позолочену сандалію. Про це розповідають малюнки, що збереглися на папірусі.

ХОЧЕШ – ВІР, А ЖІ – ТО ПЕРЕВІР...

- Найдовші у світі лижі змайстровано у німецькому місті Золінген. Їх довжина — тридцять метрів. Одночасно на них можуть кататися десятки лижників.
- Протягом дня у всьому світі споживається два мільярди яєць. Їх вистачило б для приготування омлета розміром із острів Кіпр.
- Лівою половинкою носа ми краще чуємо запахи, ніж правою.
- Собаки, коти, миші, кролі, кози, вівці, коні, коли сплять, бачать сни. Черепахам, крокодилам і ящіркам нічого не сниться.
- 95 відсотків світових запасів льоду знаходиться в Антарктиді.

Редакція вдячна працівникам поліграфкомбінату «УКРАЇНА», його директорові ШЕВЧУКУ Анатолію Васильовичу за велику допомогу у випуску журналу.

© «Барвінок», 2000

Учені з усього світу наприкінці другого тисячоліття зібралися разом, щоб скласти список найвидатніших досягнень людства за минулі дві тисячі років.

Усього було виділено 10 відкриттів. Серед них — окуляри, книгодрукувальний верстат, водопровідний кран, обчислювальна техніка, гумка (та, якою ти стираєш помилки в зошиті), годинник, класична музика, стремено... Наприклад, годинник, на думку вчених, не тільки впорядковує й дисциплінує наше життя, він квапить людину вперед — до нових винаходів. А хто ж винайшов годинник?

Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ

НЮРЕНБЕРЗЬКЕ ЯЙЦЕ

А було колись так, що люди не знали, як рахувати час. Розрізняли лише весну, літо, осінь та зиму, а добу ділили на день та ніч. В літній ясний день, коли сонечко весело сяє на небі, пізнавали люди, яка пора; але вночі або в глуху осінь не вміли дати собі ради.

Один англійський король звелів наробити однакових каганців, розчислити, скільки їх може згоріти за добу, і відтак, засвічуючи один за одним, рахувати час. Але з тою вигадкою було багато клопоту.

Опісля видумали люди піщаний годинник. Брали дві скляні пляшечки з вузенькими шийками, насипали одну дрібненьким піском і злучали їх шийками докупи так, щоб пісок міг пересипатися з одної пляшечки до другої. Недорогий і дуже простий годинник, але й з ним чимало замороки — раз у раз треба назирати за ним.

Напослідок винайшли дзигарі (годинники) вежові. Але їх можна було побачити лише на баштах королівських та князівських замків.

На початку XVI віку в городі Нюренберзі проживав один мідник — Петро Гельє. Він кохався в механіці. Раз якось до нього навідався один італієць, з котрим він запізнався у Флоренції. Від того часу старий мідник кинув своє ремесло, цілими днями читав книжки, малював і вираховував усілякі шурупи та коліщатка. Жінка та двоє дорослих синів корили його. Тяжко було йому. Він думав: «Я старий, немощний... Прийде незабаром смерть і разом зі мною покладе в домовину і мою думку... І я не зроблю людям того добра, яке можу зробити. А тут ще ніхто не йме мені віри, всі цураються мене, мов божевільного. Ось що зроблю: піду до судді, попрошу його, щоб замкнув мене в тюрму. Там вже ніхто не перешкоджатиме мені».

Так він і зробив. Пішов до судді й сказав:

— Зробіть мені велику ласку: звеліть мене ув'язнити! Я мушу скінчити одну дуже важливу справу, та, на лихо, не можу знайти затишного куточка, щоб мені не перешкоджали.

Подумав суддя, що чоловік божевільний. А родичі це підтвердили. У визначений день усі зібралися в суді, щоб переконатися, що Гельє справді збожеволів. Привели і його.

Він увійшов до зали з повагою. Очі його дивилися ясно та розумно. В руці тримав він невеличку штучку, схожу на яйце, в котрій щось стукотіло.

То був годинник, чи нюренберзьке яйце. Так назвали його, бо був схожий на яйце.

Всі судді і хто лиш був у залі із зачудуванням дивилися на годинник Петра Гельє, а він кожному розказував, як той годинник зроблений.

Скоро звістка про новий годинник розійшлась по цілому Нюренберзі, почали всі поважати мідника Гельє.

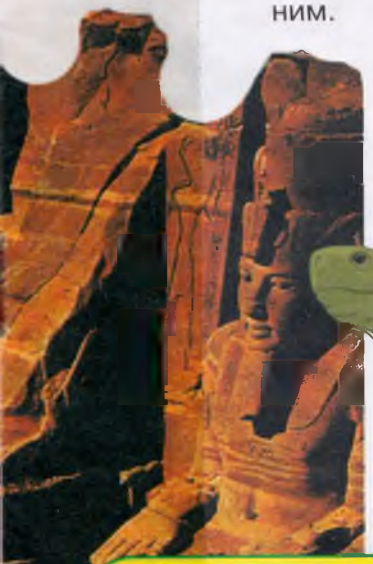

«Барвінок» — національний журнал. Передплачуючи і читаючи його, ти, барвінчатко, разом із батьками підтримуєш українську культуру.

СТЕЖИНА ПРИГОД

Шеф розпачливо хапався за голову і благально позирав на Тріода. Та кращий радист таємної служби «Ша-а» лише перелякано опускав очі і нервово крутив ручки своєї надчутливої радіоапаратури.

Вже 31 хвилину 27 секунд вони чекали виходу суперагента на радіозв'язок. Буває, що люди запізнюються. Навіть найвидатніші агенти, такі як Джеймс Бонд, Штірліц, Нікіта, інколи запізнювалися. Але тільки не Кварк. Більше того, на будь-яку зустріч він приходив завчасу, аби мати змогу поозиратися довкола, з'ясувати для себе щось цікавеньке.

Якось, очікуючи свого агента, Кварк звернув увагу на галасливого продавця лотереї. Той безперестанку кричав у мегафон, що в нього безпрограшна лотерея, учора комусь випав супервиграш — десять тисяч, поспішайте, залишилися останні квитки. А кілька підозрілих парубійків, що не відходили від нього, азартно вигукували: «Я виграв сотню! Беру на всі!», «А в мене магнітофон!».

Перехожі спинялися, спокушені закликами, виймали гривні, п'ятірки, десятки. Біля якоїсь тітоньки виросла ціла купа пошматованих квитків. Спітніла і розчервоніла, вона тремтячими пальцями розірвала останній квиток і залементувала: «Ой, людоньки! Як мене надурили! Цілий кабанчик пропав!»

— «Лохотрон», — безпомильно визначив Кварк, бо, ясна річ, ніхто і нічого в цій лотереї виграти не міг. Так само як і в інших подібних іграх, розрахованих на надто довірливих... Так і народилася інструкція № 1/476-«Лох».

«Кварку, Кварку», — занепокоєно зітхнув Шеф, уявивши, що його суперагента вже викрили і піддають тортурам. Раптом радист здригнувся, міцніше притиснув навушники, підкрутив якісь ручки і...

Кварк дуже поспішав. Та хіба встигнеш, коли кожен крок завдає лютого болю. Це ж треба було вскочити у таку халепу. Адже ще вдень запримітив розкатану хлопцями льодову доріжку на шкільному подвір'ї. Та не вберігся-таки. Гепнувся з усього розмаху, що аж земля задвигтіла.

Зараз суперагент навіть не думав, що сталося з його ногою — вивих чи перелом. Головне — дістатися до резиденції і вчасно вийти на зв'язок. Вчасно, бо Кварк потрапив у таку ситуацію, в яку щозими попадають десятки тисяч людей. Дітей серед них найбільше. І тоді лікарні переповнені.

Дошкандибавши нарешті до сталевих дверей, Кварк тихесенько свиснув, і замок озвався електронним голосом: «Прошу». Кварк знеможено впав на стілець, витягнув зелену папку і прочитав: **«Служба безпеки країни Школярія терміново попереджає: на вулицях ожеледиця!» Для службового користування Інструкція № 3/2:1 «Ой!». Обов'язкова для всіх громадян країни. Якщо ви не любите зустрічей з лікарями, сьогодні ж увечері протріть підошви вашого взуття ацетоном або іншою знежирюючою рідиною. Та краще хай це зробить батько, бо ацетон для вас небезпечний. Потім легесенько змажте їх клеєм «Момент». Взуйтесь і потопчіться по розсипаному на картонці піску. Вранці ніякий лід вам не страшний».**

Інструкція № 7:7І «Ух!». «Якщо ви вже не втримались, то відразу зігніть ноги в колінах і присядьте, аби зменшити висоту. В момент падіння напружте усі м'язи, а торкнувшись землі, перекотіться вбік. Це набагато зменшить силу удару, а відтак і можливість зустрічі з лікарем».

Кварк перегорнув сторінку і здивовано прочитав: **«Джерело інформації — журнал «Барвінок».**

«От тобі й маєш», — подумав суперагент і натиснув кнопку на своєму супергодиннику.

* * *

Радист Тріод зраділо простягнув Шефу навушники, і з них долинув знайомий голос: «Кварк викликає Шефа».

Отже, барвінчата, з нашим суперагентом Кварком знову сталася пригода, і він прислав повідомлення. Спробуйте визначити, скільки порад від Кварка ви зараз отримали. Окреме завдання — від чого не застеріг вас суперагент, хоч і згадав ситуацію, в яку часто потрапляють і дорослі, і діти? Для підказки погляньте ще раз на обкладинку «Барвінку» № 5 за 1999 рік. І поспішайте із вашими повідомленнями.

«Ми любимо читати!»

ДОВІДКОВЕ БЮРО

Упродовж минулого року «Барвінок» надрукував твори, рекомендовані у 1 — 6-х класах. Тобто передплатники отримали незвичайну читанку — якою можна користуватися сьогодні і яка й через рік-два допоможе отримувати п'ятірки в школі. Нагадуємо, що у 1999 році в журналі надруковано:

КАЗКИ:
№ 1. Г. Химич «Співуча дівчинка», «Яка любов найліпша?» (укр. народна), «Пані Метелиця» (німецька);
№ 2. «Про неробу Юрка, маминого синка» (укр.), Т. Шульга «Чому бегемоти не їздять в автобусах?»;
№ 3. «Вівчар Василько і золоті гори» (закарпатська), І. Січовик «Таємниця туди-сюди»;
№ 4. «Названий батько» (укр.);
№ 5. «Три брати» (укр.);
№ 6. «Про майстра Іванка» (укр.), «Чарівників учень» (англійська);
№ 7. «Про двох братів і сорок розбійників» (укр.), Д. Біссет «Пелікан Артур»;
№ 8. «Чудо-груша» (укр.), М. Прилуцький «Сичеві окуляри», Д. Крюс «Стоножич і жук-скарабей»;
№ 9. О. Іваненко «Білочка-мандрівниця», Д. Родарі «Казки, які мають три кінці», «Шестеро братів» (французька);
№ 10. «Кирило Кожум'яка» (укр.), В. Сухомлинський «Журавель і папуга», З. Топеліус «Казка про старого гнома»;
№ 11. «Як Оленка стала працьовитою» (укр.), В. Гауф «Маленький Мук».

МІФИ ДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ:
№№ 2— 5. «Подвиги Геракла».

ПОВІСТІ:
№№ 1, 2, 4, 5, 7, 10 — 12. А. Алатон «Три феї» і «Галушкова історія» (казкова, валеологічна);
№№ 6, 9, 10. В. Нестайко «Веселі чаклуни»;
№№ 9 —12. В. і Н. Лапікури «Чарівна брама»;
№ 10. Ф. Зальтен «Бембі» (уривок).

ЛЕГЕНДИ:
І. Просяник (про лікарські рослини):
№ 1. «Дерево богатирської сили»;
№ 2. «Дивовижа з городу»;
№ 3. «Знайома незнайомка»;
№ 4. «Золотий цвіт та сивий слід»;
№ 5. «Ягода безсмертя»;
№ 8. «Брати»;
№ 9. «Материні сльози»;
№ 10. «Хоч колючий, зате живлючий»;
№ 11. «Жаристі ягоди»;
М. Прилуцький:
№ 7. «Петрові батоги»;
№ 12. «Живий коляда»;
№ 11. «Погоня» (народна).

НАРОДНІ ПЕРЕКАЗИ:
№ 10. «Три брати — засновники Києва», «Звільнення Києва від облоги печенігів».

БАЙКИ ЕЗОПА:
№ 10. «Селянин та його діти», «Двоє приятелів і ведмідь».

ОПОВІДАННЯ:
Т. Шульга:
№ 4. «Навіщо потрібні нерви»;
№ 8. «Дублер»;
№ 9. О. Буцень «Зараз», М. Чабанівський «Вірний»;
№ 10. І. Сенченко «Сім господинь», В. Сухомлинський «Верба — мов дівчина золотокоса»;
№ 12. Р. Бредбері «Посмішка».

ВІРШІ:
№ 1. Д. Білоус «Чом під деревом червоний сніг»;
№ 3. Б. Грінченко «Ластівка»;
№ 5. В. Лучук «Зелене Око»;
№ 6. Л. Костенко «Усе моє, все зветься Україна», Д. Білоус «Боривітер», П. Ребро «Як перчина Сашка провчила», І. Січовик «Ага-угу, або Побалакали».
№ 8. Л. Костенко «Спинюся я...», М. Кондратенко «Прізвище», В. Сичевський «Веселий домовик»;
№ 10. Е. Саталкіна «Знають всі», «Правила граматики», В. Сосюра «Осінь».

Олександр ОЛЕСЬ

Снігарі

Звідкіль гості налетіли
Стоголосим табуном
І розсипалися в полі
Над розсипаним зерном.

Заспівали, задзвеніли,
Мов заграли кобзарі...
Де взялась весела зграя,
Жарогруді снігарі.

Ось вони на сніг упали
І розквітли, як квітки...
На городах мак рожевий
Так заквітчує грядки.

Нагло враз табун крилатий
Небезпечне щось зачув,
Вгору знявсь, і дуб гіллястий
В кущ троянди обернувсь.

Ще хвилина, і, як в казці,
Враз осипались квітки,
І за вітром над снігами
Полетіли снігарі.

Художник Т. КОСТЕЦЬКА

ПОЧАТКОВА ШКОЛА
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

НАВЧАТИСЯ МОЖНА ЦІКАВО

Незалежно від того, барвінчатко, ким ти станеш у майбутньому, ти повинен будеш уміти оперувати великою кількістю інформації. А для цього ти вже сьогодні маєш учитися бути справжнім читачем. Про те, як цього досягти, йдеться у матеріалі «Радість від читання — радість пізнання», надрукованому в першому номері журналу «Початкова школа».

Не тільки для педагогів, а й для тебе та твоїх батьків є в ньому цікаві публікації. Про нові форми навчання розповідають матеріали «Інтегрований урок», «Спілкування та співпраця на уроках», «Школа-родина». До 2000-ліття Різдва Христового подається програма з основ християнської етики і морального здоров'я.

Запитай-но у мами, барвінчатко, чи знає вона Колька Колючку і Косю Вуханя? А в тата поцікався, чи подобаються йому тореадори з Васюківки Ява й Павлуша? І отримаєш ствердні відповіді. А ще побачиш, що батьки заусміхаються чомусь далекому. То згадалось їм їхнє дитинство і ці книжки, прочитані тоді. Написав їх письменник Всеволод Зіновійович Нестайко. Тобі і твоєму старшому братові чи сестрі теж вже знайоме це ім'я — на сторінках «Барвінку» читали «Таємниці лісею «Кондор», «Пригоди у Далібудії», «Веселі чаклуни», написані ним. Його трилогію про веселі пригоди сільських хлопчиків Яви Реня і Павлуші Завгороднього «Тореадори з Васюківки» Міжнародна рада з дитячої та юнацької літератури включила до Особливого Почесного списку Ганса Хрістіана Андерсена. Якщо ти ще не читав її — візьми в бібліотеці.

30 січня письменнику Всеволоду Нестайку виповнюється 70 років. Побажаймо йому від імені всіх барвінчат здоров'я і нових книжок з веселими пригодами!

Незвичайні пригоди в лісові

Уривок

Всеволод Нестайко

pershyi

ив на світі їжачок Колько Колючка.

І жив на світі зайчик Кося Вухань.

Гарні були хлопці, але боягузи страшенні. Всього на світі боялися. Боялися темряви і боялися сонця. Боялися блискавки і боялися грому. Боялися вітру і бо-

ялися дощу. Навіть тіні власної боялися.

А найдужче боялися хуліганів.

То прибіжить Колько Колючка до мами-їжачихи:

— Ой мамо, мамо! До нас у двір хулігани вдерлися!

Вийде мама-їжачиха на ґанок, а у дворі дві маленькі жабки стрибають.

То Кося Вухань прибіжить до мами-зайчихи:

— Ой мамо, мамо! За мною хуліган женеться!

Мама-зайчиха визирне у віконце — а там метелик літає.

Ну що з тими страхополохами зробиш!..

І вмовляли їх батьки, і соромили, і сварили — нічого не допомагало. Так і жили їжачок Колько Колючка та зайчик Кося Вухань боягузами. За мамині спідниці ховалися та звідти на білий світ з острахом позирали. Всі лісові діти бавляться, пісень веселих співають, а вони сидять за маминими спідницями і тремтять. Навіть один з одним не гралися, хоч і жили по сусідству.

Та от якось ясного сонячного ранку зустрілися біля перелазу мама-зайчиха з мамою-їжачихою.

— Здрастуйте, тітонько Вухань, — сказала мама-їжачиха. — Ви чули новину? На Великій Галявині відкривається спеціалізована лісова музична школа з ведмежою мовою викладання. Борсучиха вже записала туди свого Борю.

— Ах, що ви кажете, кумасю Колючко! — сплеснула мама-зайчиха лапами. — Спеціалізована музична школа? Та ще й з ведмежою мовою викладання? Побіжу чоловікові скажу.

Тато-заєць сидів на ганку і читав

«Лісову газету».

— Гм, — сказав він, почувши новину. — Спеціалізована музична школа? З ведмежою мовою викладання? Це інтересно. Треба й нашого страхополоха записати. Може, хоч школа допоможе його у звірі вивести. А то ж тіні власної боїться.

Зайченя Кося, що тремтіло тут же біля ганку і все чуло, здригнулося й заскиглило:

— Ой!.. Не хочу-у!.. Я боюсь...

— Тебе ніхто не питає! — суворо сказав тато-заєць. — Запишемо, й ходитимеш.

— Ну що ти, синку, — лагідно сказала мама-зайчиха. — Всі ж дітки ходитимуть. Не бійся.

pershyi

...ні ...и ...ій школі

Художник
Т. ЮРЧЕНКО

Мама-зайчиха тут же причепурила Косю, вдягла йому новенькі штанці, білу сорочку й повела на Велику Галявину.

Вийшли за ворота, гульк — а з сусіднього двору мама-їжачиха вже Колька Колючку веде.

Записував у школу сам Бурмило Михайлович Ведмідь.

Він сидів за березовим столом і суворо позирав на майбутніх учнів.

— Прізвище?

— Вухань! — чемно сказала мама-зайчиха.

— Прізвище? — не глянувши на неї і наче не чуючи, повторив директор.

— Вухань! — знову сказала мама-зайчиха.

— Прізвище! — підвищивши голос, утретє сказав Бурмило Михайлович.

— Та Вухань же! — розгублено пролепетала зайчиха.

— Я вас, мамо, не питаю! — сердито обернувся до неї директор. — Хай сам скаже. Він що у вас, глухий? А ще хоче у музичну школу!

— Та що ви! Що ви! У нього абсолютний слух! Подивіться, які в нього вушка.

— Так чого ж він мовчить?

— Він... він у мене... дуже скромний. — Мама-зайчиха підштовхнула сина. — Ну, кажи, Косю, кажи!..

Та Кося Вухань тільки прищулив вуха і сховався за мамину спідницю.

— Гм... — насупився Бурмило Михайлович. — Гм... Скромний!.. Ну, добре, перевіримо його здібності до ведмежої мови. А скажи-но, Вухань, «р-р-р» по-ведмежому.

Кося безпорадно подивився на маму, швидко-швидко закліпав очима й скривився.

— Ну! — нетерпляче сказав директор.

Кося розтулив рота, але з рота не вилетіло ані звуку.

— Що? — схилився й приставив лапу до вуха Ведмідь. — Повтори. Не чую!

— А-а-а!.. — не витримав і заридав на всю галявину зайчик, притискаючись до мами.

— Ой, вибачте, — забідкалась мама-зайчиха. — Він у мене такий вразливий, такий вразливий...

— Розумію, — лагідно сказав директор Ведмідь. — Але й ви зрозумійте: у нас школа не звичайна, а спеціалізована. З ведмежою мовою викладання. Вчителі — зі столичного зоопарку. У нас вимоги.

— Він буде вчитись. Я вас запевняю. Це він від незвички. Він буде гарно вчитися. От побачите...

Не кращі справи були й у Колька Колючки. І він не міг сказати «р-р-р» по-ведмежому. Замість «р-р-р» у нього виходило чомусь «хрю». І зі слухом у Колька було погано, вушка в нього були маленькі, за голками ледь помітні. Але й Косю, і Колька все ж прийняли. Незважаючи на суворість, Бурмило Михайлович мав добре серце.

— Ой, і нащо мені ота спеціалізована музична школа! — ридав Кося Вухань, ідучи з мамою додому. — Та ще й з ведмежою мовою викладання! Ой, я нещасний! Горе мені з тобою і з твоєю школою!..

— Мовчи, синку! Мовчи, дурненький! — казала мама-зайчиха. — Нічого ти не розумієш. Усі зараз оддають своїх дітей у спеціалізовані школи.

Колько Колючка теж ридав, ідучи додому. І його мама-їжачиха казала, що він дурненький і нічого не розуміє, і що без знання іноземних мов нікуди зараз не поткнешся.

Заперечувати щось було пізно.

Наступного дня вранці Кося Вухань та Колько Колючка узяли в лапи портфелики, букети лісових квітів і почеберяли на Велику Галявину.

Дід-Всевід

КАЗКА

Іван ПРОСЯНИК

Вродиться ж такий хлопець-питанець. І хвилини не минає, а він у батька-неньки щось питає: «А чи далеко до неба? А чого цю траву звуть нетреба?» Нагримають на нього, а він покрутився-повертівся та й знову за своє: «А чого дятел не співає? А чого кінь рогів не має?» Морока та й годі. Аніякісінької роботи через нього.

Ночували якось в них, по великім снігу, подорожні. То він до них як підсів: «А чого сонце зараз світить, а не гріє? А чого вітер вночі менше віє?» Вони аж упріли, бідні.

— Хух, — кажуть, — там, де є сорока, — дуже велика морока! То все, хлопче, лиш Дід-Всевід знає. Десь він на краю світу проживає!

— То візьміть мене з собою! — проситься хлопець-питанець.

Подорожні перезирнулися:

— Що ж, можна взяти. Тільки зумій нашу загадку відгадати. Ось слухай: бігли пси попід ліси — позадирали носи! А що воно, га?

Хлопчина і так кидав, і сяк — не воно. А подорожні його по голівці гладять:

— Не сумуй! Ми наступної зими вертатимемо!

А він за ними:

— Та скажіть хоч, що ж воно таке?

Гості за хліб-сіль дякують, у сани сідають, полоззя погладжують:

— А бачиш, добре-таки пси позадирали носи? Отож-бо! Ну, рости і ввись і в розум! — Та й поїхали.

Підріс він трохи, коли це бачить — дружинники княжі в путь далеку споряджаються. Давай він до них проситися.

— Добре, — кажуть ті, — візьмемо! Але чи пильний ти на розум, щоб у дорозі нам знадобився? А що на світі найгостріше?

— Та ваші мечі, красні витязі! — аж підстрибнув радо хлопець.

— Ой, не доріс ти до нашої дороги! — сміється дружина бойова.

Посумував хлопець вдома, посумував, край шляху повизирав. Коли це глядить — завертають до їхнього городища купці. Він до них проситися — хоч погоничем.

— А що, — відказують ті, — заберемо! Тільки чи ти на ум бистр та хитр, щоб у нашім ремеслі знадобитися? А що у світі найдорожче?

— Та, звісно ж, ваше золото, чесна громадо! — кланяється хлопець.

— Е, отроче, ти ото каші не цурайся, розуму набирайся! Ми до вас ще не раз заглянемо!

Коли це княжі посли скачуть. На нічліг просяться в їхню хату крайнюю. Самі попили-поїли, голубів вістових у срібній кліті підживили. Хлопець перед ними шапочку скидає: чи не взяли б? — питає.

— А ти розум пильний маєш? Чи нашу загадку відгадаєш? Бо всяке може в путі трапитись. Боронь Боже, сам залишишся, та ще за старшого! Що на світі найбистріше?

— Та ваші вістові голуби!

— Ні, — відказують гінці, — не підходять нам такі молодці! Ти ще не муж, та й розумом не дуж!

І вирішив хлопець тоді сам помандрувати. Сам дорогу до Діда-Всевіда розпитати. Поклонився батьку-неньці низенько та й пішов.

А всі шляховиці-путівниці, звісно ж, до града Києвого ведуть. Дивиться — рови глибокі, тереми високі. А люду-у-у. І мале й старе на майдан-площовицю так біжить, аж земля

дрижить. Він і собі. А там... так скоморохавитівника плітями гріють, аж морозно всім.

— За що ж це його, сердегу? — підігнув хлопець плечі.

— Язик вельми гострий мав, щось князю жалюче сказав! Ось і дають три неповних, щоб трохи притупився!

Почухав хлопець потилицю: так он воно що на світі найгостріше! Та швиденько поза спинами, поза спинами. Попозітхав, поки дорогу до Діда-Всевіда питав. Але з того питання, як із зав'язаними очима блукання: той уперед киває, той назад вертає. А той радить купити коня. То він і пішов навмання.

Чи рік так блукав, чи два невідомими краями, аж бачить за́мок величний на узгір'ї. Та все його подорожні обганяють і з далеких, і з близьких шляхів. Коні змилені, самі запилені.

— А що то, — питає хлопець, — у вас скоїлось?

— Володар наш тяжко занеміг. Збиваємося з ніг, щоб цілющу траву знайти. Золота-срібла має не лічено, каміння самограйного не міряно. Все віддав би, якби на світ білий ще хоч місяць поглядіти, бо життя — найдорожче у світі!

— Та лиш Дід-Всевід про таке зілля знає. Сім пар чобіт до нього треба зносити... чи ж буде ще тоді ваш князь жити?

Ось почав молодець вже й восьму пару. Та все задарма. Один вперед киває, другий назад вертає. А третій радить коня купити, щоб ніг дарма не бити. А четвертий — човна. Бо берег моря синього ось-ось.

Сів молодець на камені та й зажурився. Рідний дім пригадав. Там він з татом яблуньку-дичку саджав. Там він подорожник до рани серпової матінці прикладав. Швидше голубів, меткіш блискавок осяйних думки його полетіли — бо вони найбистріші в світі.

— Егей! Витязю ясний, молодче красний! Чого задумався-запечалився? — раптом гукнуло синє море людським голосом.

Як тут не стривожитись, як тут не злякатися? А воно корабель багатий підпливає — корабельник зичним голосом гукає. Давай русич і його про Діда-Всевіда питати.

— Є в нашім королівстві-державстві сім мудреців, — відказує корабельник, — але такого, щоб усе знав, — напевно, ще й світ не видав!

А русич так уже на корабель проситься, хоч веслярем.

— Та ти в наш край, витязю, не ходи, — врозуміляє його корабельник, — бо не минути там біди! Наша принцеса — вередуха: чи то у великий розум зайшла, чи... — притишив голос, — може, з нього зовсім зійшла, хоче стати нареченою лиха-лиховища, чуда-чудовища. Щоб було в нього дві голови, дві руки, шестеро ніг, ще й, ха-ха-ха, один хвіст! Якщо хтось інший її під віконцем кликне — одразу ж сєкір башка!

А молодець ніби й справді голову про запас мав, радіти став.

— Ось ця крутиголовка якраз по мені! Беріть! Правдиві мої слова — не покотиться голова!

А в тамтешнім чи то султанстві, чи то ханстві сміх і гріх. Батько-мати вередуху вмовляють, мало не на коліна падають. Хоче, мовляв, їх дочка згубити, на весь світ оганьбити. Он же скільки знатних женихів

Дід-Всевід

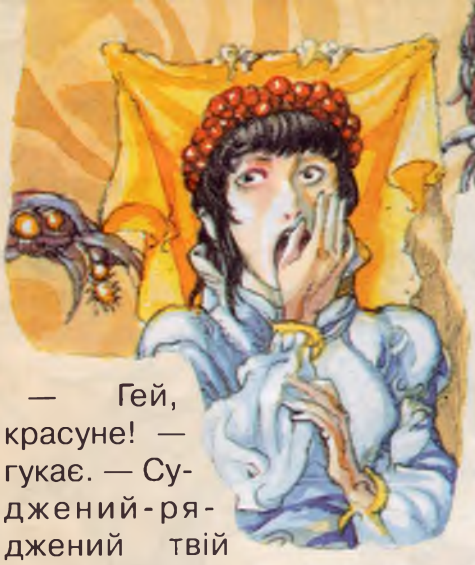

понаїжджало. Під мурами день-ніч тирлуються, ладні півсвіту до ніг покласти, головою за неї накласти.

— Та ми ось віддамо тебе за жебрака — щоб не була розумна така! — розгнівався батько.

Коли це доносять в палац: викликався, мовляв, один, що йому голова зайва! Старець — не старець, але, напевне, з ними ночував, бо жупана доброго не придбав!

Ось і посилає туди володар гінців. Знайшли вони того мо-

лодця. У спину його штовхають, шабельками підганяють, регочуться. А молодець на те: «Оце ви так государевого зятя вітаєте? А де будуть завтра ваші голови, не знаєте?» То вони з переляку аж плечі попідгинали. «Тож чи личить вам їхати, а мені піша йти?» — питає, на них оком зизо грає. Так вони йому зразу такого коня підвели, як вітер. А один запобігливо з себе жупана дорогого зняв. «Ні, — відказує русич, — це мені одягатись, а потім ще роздягатись!»

А люду вмить назбиралося: чи ж не забавна річ — летітиме чужинцю голова з пліч.

А він як свисне, як гейкне, як дасть коневі шпори — так під віконцем узірчатим миттю й опинився.

— Гей, красуне! — гукає. — Суджений-ряджений твій приїхав! З двома головами, з шістьма ногами, ще й з гнідим хвостом!

Як глянула вередуха, що якийсь шарпак незвісний її крутиголовку розгадав — та й зомліла враз.

Слуги в крик, батьки в зик, що треба красуню за стрічного-поперічного віддавати. А русич мовить розважливо:

— Йшов я не дружиноньку в світ шукати, а Діда-Всевіда, щоб до ніг припасти, батьком назвати! Як не жаль, то хай цей коник буде мені за брата, оце й уся за труди плата! — покрутив сивіючий вус, кланяючись.

Тут стало володареві жаль такого мудрого чоловіка втрачати. Просить він, руку до серця прикладає, щоб лишився він радником-оплічником, бо є в нього сім мудреців, а ніхто ж доччиної крутиголовки не змислив. А тут і принцеса кланяється, бо лицар він з-понад лицарів — честь найвище за все ставить. Він і лишився.

Чи мудрі він там поради давав, чи тільки чужу мудрість в торбину складав, не докажу — давно це діялось. Та хоч солодка халва в чужім краї, однак у своїм — сухий окраєць в сто крат солодший! Ось він і проситься до свого берега прибитись, сивою голівонькою до рідної землиці схилитись.

Спорядили йому коня-гриваня, як місяць ясний, юнців-молодців, як зірки красні, аж до воріт провели, кланяючись. Під саму Тмуторокань вони йому дорогу слали, розбишак степових відганяли. А вже як увидів він землю дорогу, сам викликався їхати, бо в ріднім полі кожна билина захистить, кожна рослина дасть вволю роси іспить.

Ось їде він, коли це в степу безживнім натрапляє на цілу гору кісток... людських. «Еге, — думає, — тут не до забави! Погані мої справи! А все ж у нас дві голови, шестеро ніг, може, й тут буде сміх!» Тільки те змислив, коли це де не візьмись розбійники-відступники зі всіх боків як налетять — вельми їм кінь сподобався, як місяць ясний.

— Ану скажи нам, що в світі найстрашніше? — вимахують над головою шаблями гострими.

Глянув він з-під грізних брів сивих:

— А найстрашніше... зрада! Друга-брата, Батьківщини-неньки! Кару за це найлютішу приймете!

Злякались розбійники-відступники: це ж вони батьканеньки відцурались, з Батьківщини позбиткувались. Чи не той це грізний дід, що за зраду карає — все на світі знає? Та як ринуть навтіки.

Отак пройшов хлопець-молодець всім світом, а повернувся додому Дідом-Всевідом.

Художник В. БАРИБА

Родовід української мови

Чи замислювався ти, скільки мов існує на світі? Нині їх налічується до п'яти тисяч, точної ж кількості не встановлено. Ти ще більше здивуєшся, коли дізнаєшся, що мови живуть сім'ями. Є кілька таких сімей: індоєвропейська, угро-фінська, тюркська, іберійсько-кавказька, китайська та інші. Кожна сім'я поділяється на окремі групи мов.

Українська мова належить до індоєвропейської мовної сім'ї і має багато далеких і близьких родичів серед мов народів Європи та Азії. Це, наприклад, англійська, німецька, французька, італійська, іспанська та інші. Бо всі вони, як і українська мова, походять від однієї дуже давньої мови — індоєвропейської.

Найближчі родичі нашої мови — слов'янські мови. Уважно розглянь малюнок мовного дерева праслов'янської групи мов, яка входить в індоєвропейську мовну сім'ю.

Відшукай на ньому українську мову. Побачив? Вона знаходиться на східнослов'янській гілочці разом із російською і білоруською мовами. Усі слов'янські мови рідні, бо розвинулися зі спільної праслов'янської. Вони й досі впливають одна на одну й взаємозбагачуються.

А корінням своїм усі слов'янські мови сягають індоєвропейської прамови. Ось яке глибоке коріння має наша мова! Тож багато слів у нашій мові живе не одну тисячу літ.

Найдавнішою писемною літературною мовою усіх слов'ян була старослов'янська мова. Вона склалася в IX столітті. Абетку для неї створили болгарські просвітителі Кирило і Мефодій. Старослов'янською мовою писалися церковні книжки, наукові твори, закони, літописи. Деякі з цих давніх книжок можна побачити в Музеї книги Києво-Печерської Лаври. Старослов'янська мова і сьогодні допомагає вченим простежити етимологію, тобто знайти первісне значення українських слів.

Ось таке неоціненне багатство отримали ми в спадок від багатьох-багатьох поколінь. Користуймося ж бережно мовними скарбами!

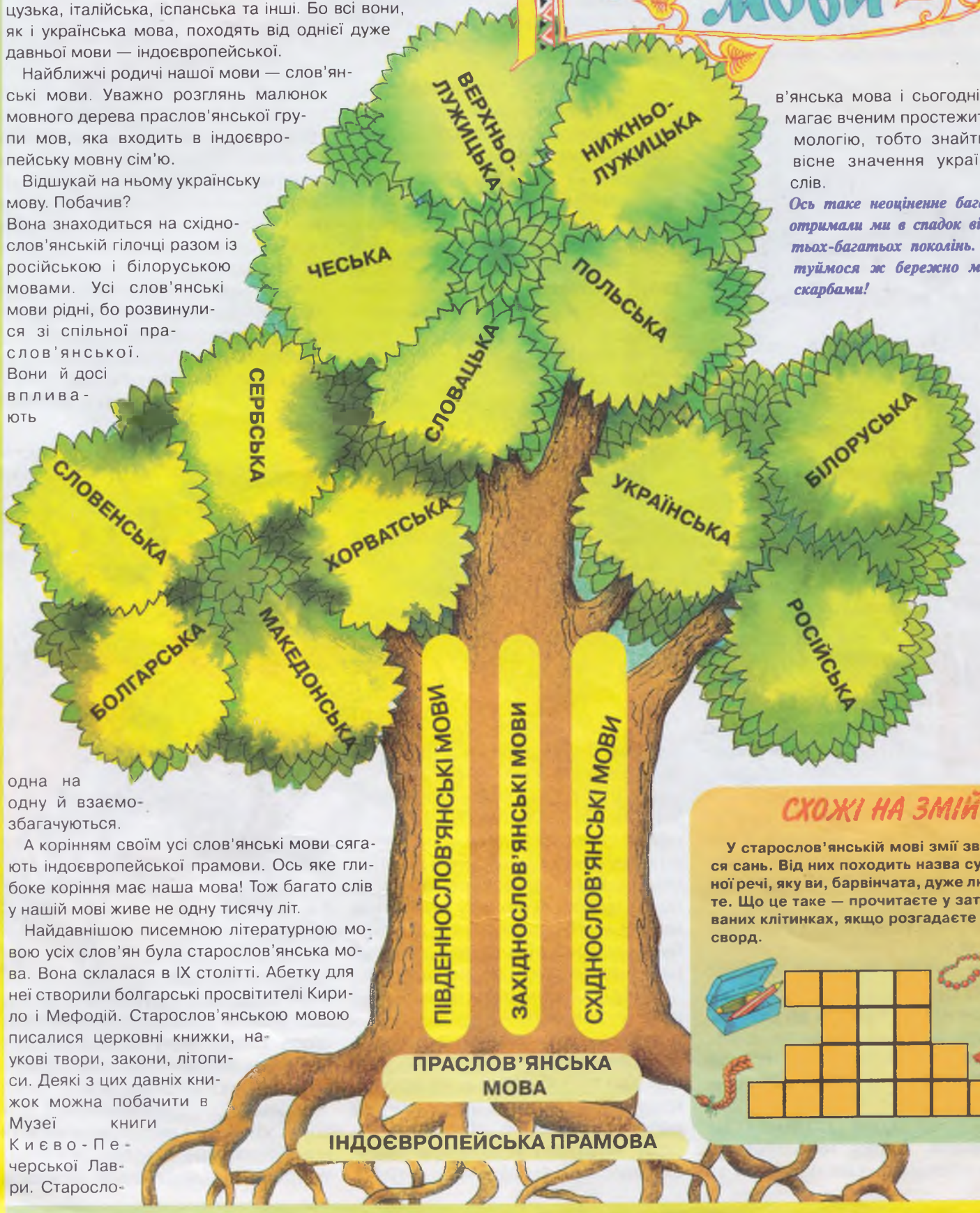

Художник Т. КОСТЕЦЬКА

СХОЖІ НА ЗМІЙ

У старослов'янській мові змії звалися сань. Від них походить назва сучасної речі, яку ви, барвінчата, дуже любите. Що це таке — прочитаєте у затонованих клітинках, якщо розгадаєте кросворд.

Черв*

* Продовження.
Початок у №№ 9—12, 1999 р.

Школяр Богдан Сокіл, натиснувши кнопку комп'ютера, потрапляє у віртуальний світ — у далеке минуле. Там він знайомиться з характерниками — козаком Мамаєм і дядьком Яковом, дізнається про Мару та Домовика, Миху та коркодима. Бачить, як характерники перетворюються самі й перетворюють інших на звірів та птахів. Дядько Яків везе Богдана до Оха, в школу — вчитися на характерника.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ,

у якому розповідається про Охову криничку та живого винищувача з трьома фюзеляжами

Що ж він натис, отой чайник?

Відмінник Вітюня сидів перед власним комп'ютером і мало лікті не гриз. Це ж треба: вирішив похвалитися перед однокласником, трішки повипендрюватися, мовляв, учись, чайнику, у розумної людини. А цей Даня-Богданя, по руках би йому надавати, натис непомітно якусь кнопку — і маємо! — його затягло у віртуальний світ.

Чому тільки його? — ось що гризло Вітюню. Адже сиділи поряд, він навіть ближче до екрана. А тепер Даня за екраном, а він, Вітюня, хоч і бачить все, що там відбувається, але вдіяти нічого не може. Бо комп'ютер раптом наче оглух і на його команди не відповідає. А там таке діється! Люди спокійнісінько на звірів та птахів обертаються, чудовиська якісь живуть, як у себе вдома. А ще — Богдана, цього двієчника, хвалять і до «Школи Оха» везуть як особливо здібного учня! Фантастика!

Вітюня зітхнув, поторсав навушники — щось у них дзижчало — і знову прилип до екрана...

Бджоли ще трохи подзижчали у своєму вулику — напевне, ділилися враженнями про свою сутичку із ворожими вершниками, — а потім затихли. Сонце здіймалося все вище, і воли почали зітхати, як це роблять люди, котрі дуже втомились, але соромляться в цьому признатися. Дядько Яків зиркнув на небо і сказав:

— Соб-цабе, волики, соб-цабе! Коло кринички відпочинете.

За кільканадцять хвилин зелена пляма вдалині перетворилась на затишний гайок навколо криниці з журавлем. І цямрина, і журавель були з потьмянілого дерева, без єдиного шматочка металу. Дерев'яним був і великий цебер зі сплетеними з лози обручами. Дядько Яків з допомогою Богдана розпріг волів, а потім налив їм води у порослий мохом жолоб, вирубаний зі стовбура дерева. Воли задоволено напились, а потім полягали в тіні.

— Ну що, соколику, давай-но і ми відпочинемо.

— Дядьку Якове, а на нас тут ніхто не нападе?

— Хай спробує! Це ж не проста криниця, а Охова. Її усяка погань десятою дорогою обходить, бо кому кортить зі Старим мати справу? З'їж он яблучко і лягай у тінь.

За кілька кроків від колодязного журавля стояла молоденька яблунька із яскравими соковитими плодами на гілках. Богдан закліпав очима — він ладен був присягнутися, що хвилину тому цього деревця не було! Але яблунька стояла, тріпотіла листям і вабила до себе.

— Тільки дивись не зламай гілочки, — гукнув дядько Яків, — бо біда буде велика!

Богданові незручно було перепитувати, яка саме біда, і він вирішив, що і в цьому дивовижному світі люди бережуть природу. Коли він зривав найбільше яблуко, листя затріпотіло сильніше і почулося щось схоже на сміх маленької дівчинки. Богдан подумав, що йому знову щось причулося.

Проте стукіт кінських копит був справжнім, як і вершник у червоному, просякнутому пилом плащі. У правиці він стискав важкого

На Ярмі

Валерій
і Наталя
ЛАПІКУРИ

Фантастична повість*

списа з подряпаним наконечником.

— Здорові були! — гукнув вершник, натягуючи повід. — Змія не бачили, дядьку Якове?

— Твого — давно не бачив. А от чужий якийсь вештається. Ластівки казали...

Вершник спантеличився:

— Чужий, кажете? Звідки?

— Та я сам дивуюсь! Щось забагато дивного діється. То чужий змій, то в Дем'яновому лісі якась нечисть завелась — довелося Миху з його ведмедями на поміч кликати... А оце сьогодні поганський роз'їзд як сніг на голову впав! Звідки вони тут взялись? Козаки казали — Орда коло порогів крутиться, а ці кудлаті-волохаті вже тут!

Вершник, напевне, думав про своє, бо сказав:

— А може, той, інший Змій — із Кожум'яків?

— Та ні, — заперечив дядько, — кожум'яцького змія Кирило* так пом'яв, що жодної цілої кісточки не залишилося!

Богдан прислухався до розмови і ледь стримував здивування. Бо обидва дорослих говорили про зміїв приблизно з такими ж інтонаціями, як Богданові батьки розмірковували, наприклад, куди його прилаштувати на літні канікули.

— А це що у вас за отрок, дядьку Якове? — нарешті поцікавився вершник. — Куди везете?

— Кличуть Богданом, а везу до Оха, в школу. Козак Мамай нарадив.

— Як сам Мамай нарадив, то буде гарний характерник! Аби вчився добре...

Богдан подумав, що дорослі в усіх світах однакові: «Вчись добре, вчись добре!..» Один тільки дядько Яків не забуває нагадати, аби він, Богдан, відпочив та виспався!

Тим часом вершник попрощався, і його кінь почвалав собі по дорозі. А дядько Яків постелив ряднину і покликав Богдана:

— Доки Юра* свого змія вловить, ми з тобою, хлопче, добре відпочинемо.

Чи то яблуко так подіяло, чи втома, але Богдан заснув миттю. І вві сні побачив свою квартиру і маму, котра пилососила килим. Старенька «Комета» гула, як військовий винищувач, і... Богдан прокинувся — і зрозумів, що гуде не уві сні, а насправді. Над гайком кружляло щось схоже на бойовий літак, але не з однією, а з трьома кабінами для пілотів. Воно якраз заходило з боку сонця. Щоб краще бачити, Богдан приклав долоню дашком до лоба — і остовпів. То був не винищувач, а триголовий змій — великий, темний і страшний. Дві з трьох голів нахилилися вниз і нахабно підморгнули хлопцю. Богдан був готовий заприсягтись, що ліва голова при цьому вигукнула: «Ну, ква!..» Зміїний хвіст з великою брудною китицею зачепив колодязного журавля, цебер голосно бахнувся об цямрину, і цей звук розбудив дядька.

— Тьху на тебе, дурню триголовий! Ану, киш звідси, а то Юру покличу! Розлітався тут, як мокра курка!

На подив Богдана, змій перелякано замахав крилами і, підібгавши хвоста, щез за деревами. Стало тихо.

— І чого це він до Охової криниці розігнався? Дивина...

А Богдан, хоч і не одразу, помітив ще одну дивину — яблуньки коло криниці вже не було. І якби не приємний присмак у роті, можна було б подумати, що і вона наснилася хлопцю.

(*Далі буде*)

Художник О. МІХНУШОВ

СЛОВНИЧОК НЕЗРОЗУМІЛИХ СЛІВ, позначених у тексті зірочками:

Кирило з Кожум'яків — київський ремісник, який у сиву давнину позбавив жителів славного міста Києва від страшного Змія, котрий жив у норі над Дніпром.

Юра — легендарний воїн, святий Юра. Його шанували наші предки і ставили на його честь церкви. Найвідоміша — то собор святого Юри у Львові. Згідно з переказами, улюбленим заняттям Юри були двобої з драконами.

ЯК? НАВІЩО? СКІЛЬКИ?

ЧОМУ? КОЛИ? ДЕ? ХТО?

«Привіт, Барвінку! Це ти класно придумав — відповідати на запитання своїх допитливих читачів. Може, й на моє знаєш відповідь: хто винайшов м'яч і що означає це слово?

Сергій КУЧЕР,
Полтавська обл.»

Я радий, що вам, барвінчата, сподобався мій новий конкурс для допитливих. Уже отримав сотні листів із запитаннями про все на світі. А хто ще не став учасником цього конкурсу, той хай сяде, поміркує й надішле мені 10 найцікавіших запитань. За найоригінальніше запитання хтось із вас отримає приз. Чекаю листів. А зараз відповідаю на запитання Сергія КУЧЕРА.

БАРВІНОК

Хто винайшов м'яч? Звісно, людина. Але сталося це дуже давно — тисячі років тому, тож імені її ніхто не пам'ятає. А можливо, відразу кілька людей у різних куточках землі злагодили м'яку кулю зі шкіри тварини чи з очерету для забави дітей. Адже м'яч — одна з найдавніших і найулюбленіших іграшок усіх народів. Мабуть, важко знайти на нашій планеті людину, котра б не тримала його в руках і не намагалася зробити слухняним. От, приміром, ти, барвінчатко. Коли ти вперше взяв м'яч у руки? Скільки разів грався з ним? Познайомився, коли ще й ходити не вмів, а забавлявся з ним так часто, що не злічити всіх разів.

У різних куточках нашої планети виникали свої ігри з м'ячем. У Давній Греції, Римі та Єгипті багато років тому м'яч не тільки любили, а й... поважали. Він був круглий, як Сонце, а тому, так вважали греки, мав його чарівну силу. Вони шили м'ячі зі шкіри й набивали мохом або пір'ям.

Єгипетський тодішній «футбол» теж був не просто грою, а ритуальним дійством. Кожна команда грала на боці своїх богів і прагнула перемогти не заради слави чи винагороди, а в ім'я богів. М'яч був дерев'яний, і заганяли його у ворота зігнутими палицями.

М'ячі всюди теж були свої: зшиті зі шкіри тварин, сплетені з очерету, скручені з ганчірок, вирізані з дерева і навіть видуті зі скла. Звісно, скляний витримував лише одну гру.

Гумовий м'яч «прикотився», правильніше, «приплив» до нас із Центральної Америки. Місцеві індіанці робили його зі смоли, що капала з кори дерева. Вони називали її «каучу» — «дерево плаче». Каучуковий м'яч побачив відкривач Америки Христофор Колумб. Йому дуже сподобалося, що великий важкий м'яч так високо підстрибує. Славетний мореплавець привіз гумовий колобок до Іспанії, а вже звідти він покотився по всіх країнах.

До речі, бути капітаном команди під час гри

Христофор Колумб

було не лише почесно, а й небезпечно. Американські індіанці, які винайшли каучуковий м'яч, після гри приносили в жертву капітана команди, що програла.

На Русі шили м'ячі зі шкіри або згортали з ганчірок. Походження слова «м'яч» пов'язано зі словами «м'який, м'якуш». Тобто м'яч — м'яка куля.

Футболісти грають шкіряними м'ячами, бо гумові важкі й слизькі. Це всім відомо. Але не всі знають, що футбольний м'яч повинен важити не більше 543 і не менше 396 грамів, а окружність має бути не більшою 71 і не меншою 68 сантиметрів.

Назва гри баскетбол складається з двох слів: «баскет» — кошик і «бол» — м'яч. Цю гру вигадав американець Д. Нейсміт у 1891 році. Його вихованцям набридло просто грати з м'ячем. За його вказівкою під стелею спортивного залу прибили великий кошик для овочів і в нього закидали м'яч. Але щоразу доводилося лазити по м'яча. Тоді хтось здогадався вибити дно в кошику.

А м'ячик для гри в бадмінтон робили з... яблука. Брали тверде зелене яблуко, втикали в нього гусячі пір'їни і перекидали його одне одному ракетками. Було це в Японії. Звідти гра помандрувала до Індії. А вже з Індії привіз її до Європи англійський герцог, чий замок знаходився неподалік міста Бадмінтон. Воно й дало назву грі. А яблуко замінили корковим м'ячиком.

Усі м'ячі круглі, а для гри у регбі він видовжений — наче диня. Чому? Але це вже запитання для тебе, барвінчатко. Спробуй знайти відповідь на нього самостійно. Серед тих, хто надішле правильну відповідь, розігруватиметься дитяча енциклопедія.

ЛОТЕРЕЯ!

Як ми вже повідомляли, переможцями першого туру лотереї «Президентські перегони» стали і виграли велосипеди **Роман КОСТЕНКО** з Вінницької обл., **Артем ДАНИЛЕНКО** з Харківської обл., **Олена МОГИЛЕВСЬКА** з Полтавської обл.

Переможцями першого туру лотереї також стали і виграли:

ФОТОАПАРАТИ — Тетяна ОЛІЙНИК із Сумської обл., **Олексій КИСЛЯК** із Запорізької обл., **Віталій ПРИСЛІПСЬКИЙ** із Миколаївської обл., **Сергій БАБИЧ** із Київської обл., **Максим РАЧИЦЬКИЙ** з Рівненської обл.;

ПЛЕЄРИ — Андрій БІБА з Чернігівської обл., Микола МРУК з Одеської обл., **Юля ДУБИНА** з Дніпропетровської обл., **Оксана СВІТЛИЧНА** з Полтавської обл., **Тетяна ОСАДЧА** з Миколаївської обл.;

КОНСТРУКТОРИ «ЛЕГО» — Олена ПАЛАНИЧКА з Житомирської обл., **Уляна ТАРАНТЮК** із Дніпропетровської обл., **Марина БУТКО** з Полтавської обл.

50 барвінчат виграли книжки.

ЩЕ ОДНА ЛОТЕРЕЯ!

Для тих, хто не встиг взяти участь у «Президентських перегонах», «Барвінок» (бо він любить усіх своїх читачиків) провів другий тур лотереї. У ньому серед річних передплатників стали переможцями й виграли:

ІГРОВУ ПРИСТАВКУ — Сергій БУЛГАРЕНКО з Луганської обл.,

ФОТОАПАРАТИ — Левко ПРИМАКОВ з Луганської обл., **Дмитро НІКІТІН** із Запорізької обл.;

ПЛЕЄРИ — Степан ЧОБІТ з Тернопільської обл., **Віталій ШПИТЯК** з Чернігівської обл.;

КНИГИ — Дарина ЛИСА з Тернопільської обл., **Ірина БОГАШ** із Закарпатської обл., **Максим ХІЛЬЧЕНКО** з Херсонської обл., **Ярослав БЕГЕКА** з Черкаської обл., **Ольга МИРОЛЮБОВА** з Дніпропетровської обл., **Віктор** і **Людмила ГРИГОРЕНКИ** з Київської обл., **Наталка ОРНАТ** з Івано-Франківської обл., **Роман КУНІЦЬКИЙ** з м. Львів, **Віктор ШВЕЦЬ** з м. Одеса, **Ліда БОРИСЕНКО** з Миколаївської обл., **Юля БОНДАРЕНКО** з Полтавської обл., **Оля ПОГОРЄЛОВА** з Донецької обл., **Богдан ДЕНИСЮК** з м. Києва і ще 30 барвінчат.

Я І МОЇ ПРАВА

За активну участь у конкурсі «Я і мої права» редакція журналу «Барвінок» нагороджує спеціальними призами — книгами:

учнів Барської школи № 4 Вінницької обл., **Дарину КОНДРАТЕНКО** з м. Києва, **Алісу НОВІКОВУ** з Донецької обл., учнів Михайлівської школи № 1 Запорізької обл.

Антон АЛАТОН
(для друзів — Алатошка)

Галушкова історія

ГАРНІ МАНЕРИ

*Казка**

Якось королева Пампушка повернулася з базару дуже схвильована.

— Донечко, Галушечко! — закричала вона з порога. — Ти собі не уявляєш, що я почула.

— А що, мамо? — поцікавилась Галушка.

— До нашого курорту, що на Жаб'ячому озері, завітав сам принц Голубець.

— То й що? Чи мало там принців та королевичів відпочиває?

Справді, про їхнє Жаб'яче озеро знали, мабуть, у всьому світі. А все завдяки випадку.

Сиділи якось король Вареник з королевою Пампушкою ввечері на березі того озера. Тихо навкруги. Сонце сідає. Аж раптом жаби як заквакають. Кілька хвилин погорлали та й замовкли. А Вареник і каже:

— Дивись, Пампушко, у нас навіть жаби гладкі, мов свині. А гарно ж співають. Отак би годинами сидів та й слухав.

І треба ж було у той час кореспондентові улюбленої у королівстві газети «Вареникові Відомості» за сусіднім кущем вудити рибу. Наступного дня з'явилася стаття про надзвичайно обдарованих жаб з Жаб'ячого озера. Як дізналися мешканці королівства, що сам король заслухався жаб'ячим співом, то й почали навідуватися до озера. І покотилася слава про Жаб'яче озеро далеко за межі країни. Бажаючих послухати жабоспіви виявилося так багато, що король Вареник мусив збудувати на березі чималий готель. Невдовзі перетворилося Жаб'яче озеро на всесвітньо відомий модний курорт. Отож члени королівських родин з усього світу там не переводились.

— Е ні, Галушечко. Про цього принца кажуть: він такий розумний, що й дорослі не завжди розуміють, про що він говорить. А виховання яке! От якби й тобі у нього повчитися. Ти ж королівська донька. Треба мати гарні манери.

— Ой, мамо, мене від тих принців аж нудить. Вони тільки носа задирати здатні, а самі й свині живої не бачили. Думають, що хліб росте на деревах. Один мені так і казав. Мовляв, є таке хлібне дерево. Я його спитала, чи не бачив він часом на якомусь дереві сала? А він тільки регоче.

— Як собі знаєш, дочко, але я запросила того Голубця до нас на вечерю. Дуже його усі вихваляють. Тож посидь сьогодні вдома.

«Я б краще з Оладками за хрущами поганяла», — засмутилася Галушечка, але заперечувати не стала.

Настав вечір. Королева Пампушка аж захекалась, бігаючи по палацу і стежачи, щоб усе було як годиться: і борщу наварено, і в хаті прибрано.

Принц Голубець прийшов рівно о сьомій. Чемно привітався з господарями, розпитав про здоров'я, про справи в королівстві, похвалив жаб'ячі співи. Сказав, що раніше ніколи не чув такої чарівної музики. Пампушка з Вареником аж роти пороззявляли.

* Закінчення. Початок у №№ 10, 12, 1999 р.

Хлопчина тільки-но на рік чи два старший за Галушечку, а так розмовляє.

— Голубчику, — сказала Пампушка, — може, ти й нашу Галушечку навчиш так гарно поводитись. Ось я її покличу, а тоді вже й до столу сідатимемо. — І вони з Вареником почали гукати Галушечку.

А Галушечка геть забула про гостя. Одягла стареньке платтячко, по дорозі заскочила на кухню, схопила пиріжка і хотіла гайнути надвір, аж мало не збила з ніг якогось гарно одягненого хлопця. Тоді й згадала про материне прохання.

— Гей, дівчино, — сказав принц. — Ти королівну часом не бачила?

— А навіщо вона тобі?

— Та без неї за стіл не сідають, а я такий голодний, що ладен і тарілки поїсти, — сказав Голубець, не зводячи очей з Галушеччиного пиріжка. Ще мить — вихопив його у дівчинки з рук і запхав до рота.

— Хіба батьки тебе не годують?

— Мої дорогенькі батьки відіслали мене на це кляте Жаб'яче озеро, щоб не заважав їм розважатися. От і мушу жебрачити по заможних родинах. А тут, бачу, король з королевою — люди добрі та прості. Я їм таку нісенітницю про їхнє Жаб'яче озеро плів, а вони вуха порозвішували та тільки очима кліпають. Гадаю, я тут гарно під'їмся.

Їхню розмову перервали Пампушка з Вареником:

— Галушечко, де ж ти була? Ми тебе по всьому палацу шукаємо.

— А ми тут з принцом розмовляли, — хитро всміхнулася Галушечка.

— То ти і є королівна? — зніяковів Голубець. «Проженуть, — подумав, — пропала вечеря».

Та Галушечка більше нічого не сказала. Королева запросила всіх до столу.

Після вечері Голубець чемно подякував і пішов.

Перш ніж лягти спати, Галушечка спитала:

— Мамо, а навіщо людям гарні манери? Хіба без них не можна обійтись?

— Так людям приємніше між собою спілкуватися. А коли добре знаєш, як слід поводитись, почуваєшся впевнено і не потрапиш у халепу. От як принц Голубець.

— Мамо, а якщо ті гарні манери — мов одежина: потрібні — надів, ні — запхнув подалі?

— Та не вигадуй, доню, спи! — Пампушка поцілувала дочку і пішла з кімнати.

«Бідолашний принц Голубець, — подумала Галушечка, засинаючи, — такий малий, а вже змушений брехати, щоб заробити на шматок хліба».

Наступного дня Пампушка повернулася з базару вкрай засмучена:

— Принц Голубець від нас поїхав. Сказав, що має невідкладні справи. Шкода, що ти в нього, доню, так нічого і не навчилася.

Галушечка нічого на це не сказала, але пообіцяла неодмінно навчитися гарних манер. «Тільки таких, що ідуть від самої душі, від щирого серця», — подумала.

Тест

НЕПРИЄМНІ ДРІБНИЦІ

Який Я?

Часто буває так, що незначні на перший погляд неприємності дуже діють на нерви. Вони начебто ніяк не впливають на поведінку, але, повторюючись день у день, можуть зіпсувати характер. Перед тобою дев'ять звичайних ситуацій, коли виникають неприємні дрібниці. Визнач, які з них тебе найбільше нервують.

1. Ти хочеш зателефонувати, але потрібний тобі номер постійно зайнятий.
2. Ти помічаєш, що за тобою стежать.
3. Ти розмовляєш з другом, а твій однокласник, що стоїть поруч, весь час втручається в розмову.
4. Ти думаєш над задачею, ось уже знайшов хід, як її розв'язати, і в цей час хтось перериває твою думку.
5. Коли на тебе без причини підвищують голос.
6. Коли розмовляєш з людиною, яка все знає краще за тебе.
7. Коли ти вітаєшся за руку і не відчуваєш відповіді.
8. Ти півгодини стоїш на зупинці, а потрібного тобі автобуса немає.
9. Коли ти побачив на однокласнику одяг таких кольорів, які не поєднуються один з одним.

Якщо ти визначив понад 5 ситуацій — значить, неприємні дрібниці таки діють тобі на нерви. Спробуй позбавитися їх, щоб вони постійно не псували тобі настрою. Коли розмовляєш з людиною, яка все краще за тебе знає, — спробуй не заздрити, не нервуватися, а краще запам'ятовуй, про що йдеться, то й сам більше знатимеш. І задачу з математики не відкладай на вечір — коли всі вдома і хтось може порушити хід твоїх думок. Характер — твій, отож не давай дрібницям зіпсувати його.

ПРИЗ НОМЕРА

Кінчилися подарунки й сюрпризи зимових свят. Але не кінчилися подарунки в «Барвінку» для своїх читачів. Кожен із барвінчат, хто цієї зими зробив годівницю для птахів, може виграти приз номера — дитячу енциклопедію. Уважно розгляньте малюнок на обкладинці і знайдіть усі зроблені художником помилки.

Хто ще не став другом птахів, але хоче спробувати виграти приз номера, той теж може включитися в наш конкурс. Але для цього повинен мерщій — як тільки отримає «Барвінок» — виготовити годівницю для пернатих і вже тоді писати листа до редакції. Врятуймо яблука і груші в наших садках від шкідників!

Хочеш побачити своє фото в «Барвінку»?

МИ – МАЙБУТНЄ!

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

Який слід повинна залишити людина на землі?

Старий Майстер звів кам'яний будинок. Став осторонь і милується. «Завтра в ньому оселяться люди», — думав з гордістю.

А в цей час біля будинку грався Хлопчик. Він стрибнув на сходинку й залишив слід від своєї маленької ніжки на цементі, який ще не затвердів.

— Для чого ти псуєш мою роботу? — сказав з докором Майстер.

Хлопчик подивився на відбиток ноги, засміявся й побіг собі.

Минуло багато років. Хлопчик став дорослим Чоловіком. Життя його склалося так, що він часто переїздив з міста до міста, ніде довго не затримувався, ні до чого не прихилявся — ні руками, ні душею.

Прийшла старість. Згадав старий Чоловік своє рідне село на березі Дніпра. Захотілось йому побувати там. Приїхав на батьківщину, зустрічається з людьми, називає своє прізвище, але всі здвигують плечима — ніхто не пам'ятає такого Чоловіка.

— Що ж ти залишив після себе? — питає у старого Чоловіка один дід. — Є в тебе син чи дочка?

— Немає у мене ні сина, ні дочки.

— Може, ти дуба посадив?

— Ні, не посадив я дуба...

— Може, ти поле випестував?

— Ні, не випестував я поле...

— Так, мабуть, пісню склав?

— Ні, й пісні я не склав.

— Так хто ж ти такий? Що ж ти робив усе своє життя? — здивувався дід.

Нічого не міг відповісти старий Чоловік. Згадалась йому та мить, коли він залишив слід на сходинці. Пішов до будинку. Стоїть той, як наче вчора збудований, а на найнижчій сходинці — закам'янілий відбиток хлопчикової ніжки.

— Ось і все, що залишиться після мене на землі, — з болем подумав старий Чоловік. — Але цього ж мало, дуже мало... Не так треба було жити...

Кожна людина народжується, приходить у світ, щоб жити і залишити свій слід на землі, запам'ятатися людям добрими справами. І ти, Сергійку, і ти, Настусю, і ти, Дмитрику, і ти, Оленко, і ви всі-всі, барвінчата, теж. Ким кожен із вас стане, як виросте? Якими добрими справами запам'ятається людям? Один виростить яблуневий сад, другий літатиме на далекі планети, третій стане артистом, четвертий винайде ліки від усіх хвороб...

А давайте помріємо разом. Хай кожен із вас уявить себе через 20 років і опише свою роботу, досягнення, захоплення — все-все, що буде у дорослому житті. Адже у 2020 році ви, барвінчата, будете дорослими людьми. Розкажіть «Барвінку», якими ви себе бачите в майбутньому. І обов'язково надішліть разом із розповіддю й свою фотографію — вона теж з'явиться на сторінках журналу. На конвертах зазначте: «Ми — майбутнє!» Наш конкурс триватиме протягом року. Найактивніші учасники будуть відзначені призами, а суперпризом стане фотоапарат.

УВАГА! КОНКУРС!

СОКОЛИНЕ ОКО

Напевне, ти вже читав книжки або дивився фільми про відважних індіанців. Один із них — Соколине Око — написав тобі, барвінчатко, повідомлення. Але, звісно, він не знає української мови, тож написав його своїм індіанським письмом. У ньому малюнки (знаки) позначають певні слова, поняття. Щономера ти отримуватимеш один такий знак-малюнок. А щоб дізнатися, що він означає, ти маєш знайти у цьому ж номері в котромусь із речень зайве слово. Саме воно й розшифровуватиме малюнок. Наприклад, ти бачиш такий малюнок — , а потім в одному з речень знаходиш зайве слово: «Влітку добре гріє мороз сонце». Зайвим у ньому є слово «мороз», значить цей малюнок означає мороз.

Отож роздивляйся перший знак повідомлення Соколиного Ока й шукай в журналі слово, що він означає. До кінця року матимеш усі знаки й зможеш прочитати повідомлення. Хто впорається із цим завданням, той стане учасником розіграшу пречудових призів.

ЗИМОВА ПРИКАЗКА

Прочитай зимову приказку.

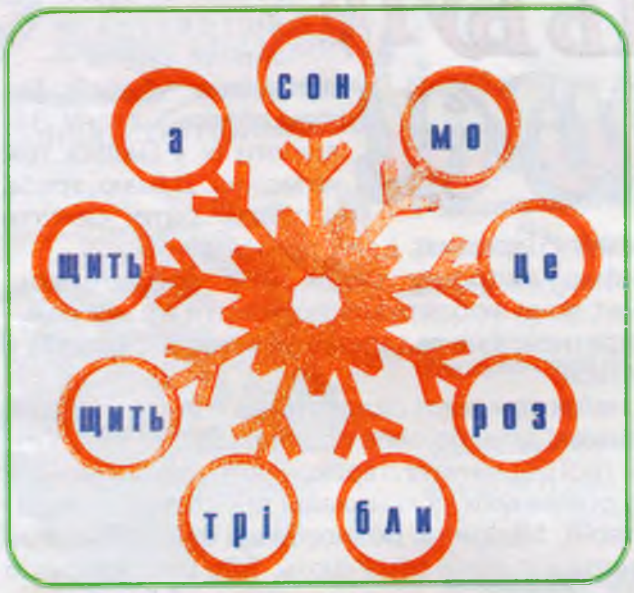

ДОПИШИ СЛОВА

Знайди початок цих слів.

СКЛАДИ З ЛІТЕР

У цьому квадраті знайди десять слів. Читати їх можна справа наліво, зліва направо, знизу вгору і навпаки. Із літер, що залишаться, склади всім добре відоме слово.

КВАДРАТ

У квадраті 36 клітинок, в кожній з них — цифра від 1 до 9. Кожна цифра повторюється чотири рази. Спробуй розділити квадрат на чотири рівні частини так, щоб у кожній частині було по 9 різних цифр.

РЕБУС

Спробуй розшифрувати ребус і прочитати ще одну назву січня.

Художник М. ПАРАЩЕНКО

Віват, віват! Мудренькі будемо!

Я, король славнозвісної країни Мудрагелії, Мудрило Перший і Останній, радий знову зустрітися з барвінчатами. Країна Мудрагелія цвіте і процвітає, але нещодавно в нас з'явився небезпечний ворог.

Художник Г. МАЙОРЕНКО

БАЙДИКИ ЛЮБЛЯТЬ БУТИ БИТИМИ

Заходжу якось до Палацу Мудрості. Того самого, який ми з вами збудували й фольклорними скарбами наповнили. Заходжу, а там — сила-силенна невідомих маленьких істот — ніде й яблуку впасти. Мені аж небо за макове зернятко здалося. Доводилося бувати в бувальцях, але такого дива в решеті не бачив. А вони по Палацу гоголями походжають і на мене басом дивляться.

— Ви хто? — питаю.

— Байдики, — відповідають.

— Які байдики?

— А ті самі, що їх ледарі б'ють. Бачиш, Мудриле, як багато нас? То діткам подякувати треба, які нічого не хочуть робити. Тепер ми тут житимемо, — і посунули на мене хмарою.

— Ні, — кажу, — це вилами по воді писано. Палац зводили (а значить, трудилися) барвінчата, і сюди вони приходять не байдикувати, а мудрості набиратися. А вам я зараз всиплю березової каші.

Вони ж у відповідь на кпини мене взяли:

— Спробуй!

Ну, я слів на вітер не кидаю і дав по шапці одному. А він лише зрадів:

— Ось уже й ти, Мудриле, б'єш байдики. А чи знаєш, що це означає?

«Бити байдики — нічого не робити, ледарювати», — промайнула в голові думка, і я нараз відчув, що мені й справді нічого не хочеться робити.

Став посеред Палацу, як Геркулес на роздоріжжі: як бути? Виштовхувати байдики силою — все одно, що бити їх. Так і сам ледарем стану. Залишати їх у Палаці теж не можна. Думаю, треба на сполох бити, кликати на допомогу барвінчат. Кажу голосно:

— Зараз запрошу сюди усіх мудрагельок-барвінчат, вони люблять книжки читати й з них розуму набиратися, а не ледарювати, — від вас і сліду не залишиться!

Бачу, непрохані гості сидять як на голках. Та все ж не страшкові діти, бо своє правлять:

— Хай твої барвінчата переконають нас, що вони й справді розумники і з книжками дружать. Хай знайдуть у твоїй, Мудриле, розповіді всі фразеологізми й пояснять, що вони означають. Тоді ми залишимо Палац Мудрості.

Як почув я оце, у мене гора з плечей упала. Думаю, відбувся легким переляком. Отож, барвінчата, прочитайте ще раз уважно мою розповідь, знайдіть у ній всі влучні вирази (фразеологізми) і напишіть, що вони означають. Так ви відразу двох зайців уб'єте: байдиків із Палацу проженете і з фразеологізмами познайомитеся, розумнішими станете. Наша мудрагельська толока триває — всі гуртом позбавимося байдиків. Хай знають — не на тих напали! А найактивніших учасників толоки чекає мудре частування — книги.

Мудрило ПЕРШИЙ і ОСТАННІЙ

ПЕРЕХРЕСТЯ ВЕСЕЛИХ ЗАБАВ

МАЙДАН ПУСТУНІВ

Наталя ЗАБІЛА

СИДІЛА РАЗ БАБУСЯ

(З англійських народних пісеньок)

Сиділа раз бабуся
в хатинці край вікна.
Якщо нікуди не пішла,
то й досі там вона.

Сиділа раз бабуся
на лавочці сама.
Якщо ж вона пішла звідтіль,
то там її нема!

ПРОВУЛОК ЗАГАДКОВИЙ

Анатолій ТЮТЮННИКОВ

Прийшла до нас бабуся
у білому кожусі.
Поля причепурила —
пухнастим снігом вкрила.
Вгадайте — хто вона,
бабуся чепурна?

Усе літо стояли,
зими чекали.
Діждалися пори —
помчали із гори.

ВУЛИЦЯ РОЗУМНИКІВ

Яка річка найдовша у світі?

УЗВІЗ КМІТЛИВИХ

Скільки
калорій в одній
склянці води?

Художник К. ШАЛВАРОВА

МУРЧИК-ПОМІЧНИК

Барвінчатко, подаруй своїй бабусі котика-помічника. Не того, що клубки вовни розмотує та весь час молочка просить. Виготов для неї кота з кишеньками для всякого потрібного дріб'язку: окулярів, ножиць, ключів, ниток, голок, олівця, клею тощо. Його можна повісити як панно біля крісла, у якому відпочиває бабуся.

Для тулуба знадобиться шматок сукна (або іншої цупкої тканини) будь-якого кольору. На лапки і вушка наший рожеві подушечки з м'якого трикотажу, перед тим наповнені шматочками вати. Вуха слід обшити смужками хутра. Язичок — з рожевого трикотажу, очі — з білої та чорної шкіри (або з великих гудзиків). Щічки треба зробити з білого трикотажу, напихаємо ватою — у них бабуся встромлятиме голки, а в кота будуть справжні колючі вуса. Ніс — стягнутий на голку кружечок з трикотажу, наповнений ватою.

Кількість і розмір кишеньок — за твоїм бажанням. Лише одна умова: пришивати їх треба охайно. Для хвоста згодиться стара смугаста панчоха чи смужка хутра — пофантазуй. Бабусі неодмінно сподобається Мурчик-помічник.

БАБУСЯ СКАЗАЛА

ПЛАНЕТА ЗНАЙОМСТВ

«Я — п'ятикласниця, відмінниця. Люблю моделювати одяг для ляльок, вишивати, читати казки. Хочу листуватися. **Оксана МАЛІОНЧУК.** 30500, Хмельницька обл., Полонський район, с. Москалівка».

«Привіт! Мені десять років. Дуже хочу мати друзів по листуванню. **Ганна НАЗАРЧУК.** 66540, Одеська обл., Любашівський район, с. Новоселівка».

«Мені дев'ять років. Люблю читати, малювати. Маю кота й песика. **Леся ДОЛЖЕНКО.** 63524, Харківська обл., Чугуївський район, смт. Есхар, вул. Перемоги, 2а, кв. 49».

Мері Поппінс

Памела ТРЕВЕРС

Повість-казка

У Джейн і Майкла — дітей містера і місіс Бенкс — няня з'явилася незвичайно: вона увійшла в садок, піднялася в повітря і полетіла просто до будинку. Звали її Мері Поппінс. Діти відразу здогадалися, що вона чарівниця. Разом з нею у їхнє життя прийшли чудеса. Про них і розповідає у казковій повісті сучасна англійська письменниця Памела Треверс. Читайте один із розділів казки. У ньому Джейн і Майкл разом із нянею Мері Поппінс прийшли в гості до її дядька містера Перука.

Цей твір рекомендовано для читання у п'ятому класі.

Мері Поппінс відчинила двері й підштовхнула дітей уперед. Вони опинились у великій, привітній кімнаті. У кутку ясно горів камін, а посередині стояв здоровенний стіл, накритий до чаю: чотири чашки з блюдцями, стосик бутербродів, булочки, кокосові тістечка і великий сливовий пиріг з рожевою поливою.

— Ну, оце-то справді радість! — привітав їх гучний голос, і Джейн з Майклом озирнулись по кімнаті, шукаючи господаря. Та його ніде не було видно. У кімнаті начебто не було анікогісінько. І враз діти почули, як Мері Поппінс сердито сказала:

— Ох, дядьку Альберте! Ви знову за своє! Сьогодні ж не день вашого народження, правда?

Кажучи це, вона дивилася на стелю. Джейн з Майклом і собі глянули вгору й, на превеликий свій подив, побачили кругленького, товстого, лисого добродія, що висів у повітрі, ні за що не тримаючись. Щоправда, він нібито не просто висів, а, здавалось, сидів на повітрі, бо переплів ноги і, коли гості увійшли, саме відклав набік газету, яку, певно, перед цим читав.

— Люба моя, — промовив поквапся містер Перук, усміхнувшись до дітей і винувато дивлячись на Мері Поппінс, — мені страшенно шкода, та, здається, у мене сьогодні таки день народження.

—Ох-ох-ох! — тільки й сказала Мері Поппінс.

— Я про це згадав лише вчора пізно увечері і вже не міг послати вам листівку з проханням навідатися до мене іншим разом. Страшенно прикро, еге ж? — вів він далі, дивлячись униз, на Джейн і Майкла. — Я бачу, ви неабияк здивовані, — додав містер Перук.

І справді, обоє дітей з дива так широко порозявляли роти, що якби містер Перук був менший, то міг би ненароком у котрийсь ускочити.

— Мабуть, доведеться все вам пояснити, — спокійно сказав містер Перук. — Бачите, річ ось у чому. Я людина весела і дуже люблю сміятися. Ви, певно, й не повірите, скільки всього на світі мене смішить. Я можу сміятися майже з усього, що бачу, слово честі!

І, промовивши це, містер Перук дрібно застрибав угорі — від сміху, що вдався такий веселий.

— Дядьку Альберте! — сказала Мері Поппінс, і містер Перук враз перестав сміятися.

— Ох, пробач, моя люба! То про що я говорив? А, згадав! І найкумедніша штука... Гаразд, Мері, я не сміятимусь, якщо тільки мені пощастить. Найкумедніше, що коли мій день народження випаде в п'ятницю, то вже тоді я так регочу, що мною просто підкидає. Просто підкидає вгору, — казав містер Перук.

— А чому?.. — почала Джейн.

— А чому?.. — почав Майкл.

— Бачите, як тільки я засміюся в п'ятницю, то вже так набираюся смішильним газом, що просто не можу втриматися на землі. Навіть коли я всього-на-всього всміхнуся, то й тоді те саме... навіть коли тільки згадаю щось смішне — умить злітаю, мов надувна кулька. І поки я не подумаю про щось серйозне, ніяк не спущусь додолу.

І містер Перук знов захихотів, але, помітивши обличчя Мері Поппінс, перестав сміятися і повів далі:

— Звісно, це незручно, але не скажу, що неприємно... З вами таке, мабуть, ніколи не траплялось?

Джейн і Майкл похитали головами.

— Ну, певно. Я так і знав. Мабуть, це тільки в мене така звичка. Якось, прийшовши з цирку, я ще й наступного дня так реготав, що — повірите? — підскочив і пробув угорі цілісіньких дванадцять годин, не спустився, аж поки годинник не вибив рівно північ. Тоді вже, звісно, я так і ляпнувся додолу, бо ж почалася субота, і мій день народження минув. Химерно, еге ж? Щоб не сказати — кумедно. І сьогодні ось ви з Мері Поппінс завітали до мене в гостину, і, як на те, сьогодні знов п'ятниця і день мого народження! Ой лишенько, не смішіть мене, благаю!..

І, хоча Джейн з Майклом не робили нічого дуже вже кумедного, а тільки приголомшено дивилися на містера Перука, він знов гучно зареготався і від сміху аж заскакав у повітрі з газетою, що шелестіла у нього в руці, і з окулярами, що ледве трималися на кінчику носа.

Це було так кумедно — дивитися, як містер Перук підскакував і перекидав-

Дивний Зонтик

ся вгорі, мов надувна кулька з руками й ногами, хапаючись то за стелю, то за газову лампу, — що Джейн з Майклом, хоч як вони силкувалися поводитись пристойно, просто не могли стриматися. Вони зареготались. Та як! Вони з усієї сили стискували губи, щоб не випустити з себе сміху, та все дарма! Кінець кінцем обоє попадали додолу й так і покотились по підлозі, заходячись з реготу.

— Ну, знаєте, — промовила Мері Поппінс. — Ну, знаєте, така поведінка!..

— Ох, я не можу! Я не можу! — аж стогнав Майкл, підкотившись до каміна. — Ой, як мені смішно! Ох, Джейн, як мені смішно!

Джейн не відповіла, бо з нею скоїлася дивна штука. Вона відчула, що від сміху ставала чимраз легша, так ніби в неї напомпували повітря. Це було незвично й заразом дуже приємно, і від цього ще дужче хотілося сміятись. І зненацька її підкинуло вгору, і Джейн попливла в повітрі.

Майкл, занімівши з дива, тільки дивився, як вона ширяє по кімнаті. Ось, легенько стукнувшись об стелю, Джейн попливла під нею, поки дісталася до містера Перука.

— Отакої! — вигукнув містер Перук, страшенно здивувавшись. — Чи не хочеш ти сказати, що й у тебе сьогодні день народження?

Джейн покрутила головою.

— Ні? Ну, то тоді ти, певне, наковталася смішильного газу. Агов, обережно, не зачепися за камін!

Останні слова були звернені до Майкла, що несподівано підскочив угору і тепер шугав у повітрі, заходячись з реготу. Ледь черкнувшись об орнамент на каміні, він минув його і бухнувся просто на коліна до містера Перука.

— Привіт! — сказав містер Перук, гаряче потиснувши йому руку. — Оце справді по-дружньому, щоб я так жив! Піднятись до мене вгору, коли я не можу спуститися вниз, — оце воно!

Вони з Майклом перезирнулися і враз, закинувши догори голови, зайшлися з сміху.

— Здається мені, — сказав містер Перук до Джейн, — ти можеш про мене подумати, що я — найневихованіша людина в світі. Така в мене мила гостя, а я й досі не запросив її сісти. На жаль, я не маю тут напохваті стільця, але, гадаю, ти швидко переконаєшся, що на повітрі дуже зручно сидіти, правду кажу!

Джейн сіла і пересвідчилась, що справді на повітрі сидиться дуже непогано. Вона скинула капелюшок, поклала обік себе, і він завис там без ніякої опори.

— Отак-о! — сказав містер Перук.

Тоді обернувся і глянув униз на Мері Поппінс.

— Ну, Мері, ми розташувалися. Але ж я турбуюся, як ти там. Мушу тобі сказати, я щасливий вітати сьогодні у своїй оселі тебе і моїх маленьких друзів. Ну, Мері, ти супишся... Ти, певно, не схвалюєш... е-е-е... усього цього.

Він вказав на Джейн і Майкла і поквапливо промовив:

— Пробач, Мері, люба, але ж ти знаєш, зі мною таке трапляється. І я тобі скажу, я й гадки не мав, що це перейде на моїх маленьких приятелів, слово честі, я цього не сподівався, Мері! Я думав, попрошу їх прийти іншим разом, або ж пригадаю собі щось сумне, або...

— Ну, знаєте, дядьку Альберте! — скривилася Мері Поппінс. — Я такого не бачила зроду! Як це ви, в таких літах...

— Мері Поппінс, Мері Поппінс, ідіть до нас! — раптом вихопився Майкл. — Подумайте про щось кумедне й самі побачите — це дуже легко!

— Нам тут без вас сумно! — сказала й Джейн, простягаючи до Мері Поппінс руки. — Подумайте про щось смішне.

— Ох, та їй навіть нема в цьому потреби, — сказав містер Перук, зітхнувши, — вона сама знає, що їй досить лише захотіти — і вона злетить, навіть не усміхнувшись.

І він якось дивно, загадково поглянув на Мері Поппінс, що й досі стояла на килимку перед каміном.

— Що ж, — сказала Мері Поппінс, — усе це дуже нерозумно й не смішно, та коли вже ви всі там, угорі, і, як бачу, не можете спуститись, доведеться мені теж піднятися до вас.

І з цими словами, на диво Джейн і Майклові, вона опустила руки вздовж боків і, не засміявшись, навіть злегенька не всміхнувшись, шугнула догори і вмостилася біля Джейн.

— Скільки вже разів, — пробурчала вона, — скільки разів, цікаво мені знати, я тобі казала: скидай пальто, увійшовши до теплого приміщення?

І вона розстебнула на Джейн пальто, скинула його з неї і рівненько поклала на повітря поруч з капелюшком.

— Так, так, Мері, — задоволено сказав містер Перук і, нахилившись, поклав окуляри на камін. — Ну, ось ми всі зручненько вмостилися.

— Нічого собі зручненько! — пирхнула Мері Поппінс.

— І можемо випити чайку, — вів своє містер Перук, ніби й не чув зауваження Мері Поппінс.

І враз на його обличчі проступив переляк.

(Далі буде)

Художник О. ВАСС

LEGO

УВАГА! КОНКУРС!

Барвінчатко! Візьми участь у конкурсі і виграй приз від «Лего» і «Барвінку».

Цим інструментом користується дослідник _____

Ім'я та прізвище _____

_____

Адреса _____

_____

Вік _____

Барвінчатко! Щоб не псувати журнал, ти можеш намалювати купон на окремому аркуші паперу.

Хто із дослідників підземелля користується цим інструментом?

«Барвінок» — всеукраїнський журнал для молодших школярів. Видається українською мовою. Заснований у 1928 році.

Засновник і видавець: редакція журналу «Барвінок». Свідоцтво КВ № 770, 28.06.94 р.

Головний редактор Василь ВОРОНОВИЧ

Відповідальний секретар Людмила КОЗІЙ
Редактор відділу літератури Світлана ПРУДНИК
Художній редактор Олександр БАСС
Коректор Світлана ГАЙДУК
Комп'ютерна верстка Віталія Новікова

Адреса редакції:04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, 38—44. Тел. 211-04-98.
Тираж 45750 прим. Зам. 9-91
Друк — поліграфкомбінат «Україна»

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Журнал надходить до вас за пільговим поштовим тарифом завдяки сприянню ДП «ПРЕСА», його директора ГЕРАСИМЕНКА Валерія Вікторовича.

ІНДЕКС 74022

ISSN 0132-5930

ЩЕ ОДНА ЛОТЕРЕЯ!

Переможцями другого туру лотереї серед тих, хто передплатив «Барвінок» на півроку, стали і виграли:

ПЛЕЄРИ — **Артем КУРЧИК** з Миколаївської обл. та **Сашко МИСЛИВЧЕНКО** з Сумської обл.;
КНИГИ — **Катерина ОЛЕВСЬКА** з Волинської обл., **Тетяна ВАРЧЕНКО** з Харківської обл., **Оксана БАБИЧ** із Житомирської обл., **Марина БАТАЄВА** з Дніпропетровської обл., **Ганна НАЗАРЧУК** з Одеської обл., **Іван КОРНІЄНКО** з Київської обл., **Майя ПАНАСЮК** з Хмельницької обл., **Сергій ДІХТЯР** з Вінницької обл., **Іван КУЛИК** з Полтавської обл. і ще 20 барвінчат.

Оцифровано на замовлення проєкту "Перший" у 2020 р.

Натобкладинці малюнок С. ПАВДОХІНОЇ